

M

7 8.77

П 1702/2

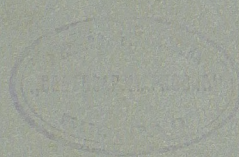

004002077

COBISS ©

Њ И Ђ

О НАРОДНОЈ ОМЛАДИНИ

10 - 98340871

Н А Р О Д Н А О М Л А Д И Н А

2

П 1702/2
12

РАТО ДУГОЊИЋ

**О НАРОДНОЈ
ОМЛАДИНИ**

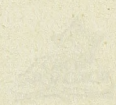
БЕОГРАД
1947

1705 R

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
ОИ. Бр. 2077

УНИВЕРЗИТЕТ

БОНДОЧАН О
МНДАМО

УНИВЕРЗИТЕТ

О НАРОДНОЈ ОМЛАДИНИ

I.

Може се слободно рећи да по својој улози у борби наших народа, по својој улози у Народно-ослободилачком рату као и у изградњи земље, по своме политичком и организационом јединству, по својој ширини и снази — Народна омладина претставља нови тип напредне омладинске организације. То се не односи само на организације које су постојале у бившој, старој Југославији, већ и на омладинске организације и омладинске покрете који постоје данас у свијету.

Шта је то ново што је остварено у Народној омладини? На који је начин Народна омладина постала тако — важан фактор, не само у животу наше младе генерације већ и у изградњи наше нове државе? А сем тога — у чему су основне грјешке које ометају даљи правилан развитак омладине?

Ове године боравили су у нашој земљи претставници омладинских организација из 25 разних земаља. Сви од реда одмах су запазили најкарактеристичније особине наше омладинске организације: јединство које је омладина остварила и полет са којим учествује у изградњи земље. Они су

правилно запазили да су то двије стране једне цјелине. Јасно је, полет који су видјели на Омладинској прузи, Посавском каналу, у свакој фабрици или селу које су посјетили — не би постојао без високе политичке свијести најширих слојева наше омладине о потреби изградње нове Федеративне Народне Републике Југославије. Та свијест је извор јединства наше омладине, као што је полет видљиви израз те свијести.

Овако широко јединство омладине у једној јединој омладинској организацији и тако жива активност те организације нијесу остварени ни у једној другој земљи, осим, у друкчијем облику, у Совјетском Савезу. Свакако, и у многим другим земљама код омладине се осјећа велика тежња за јединством, — јединствени демократски омладински покрети јачају из дана у дан, постигнути су многи успјеси у стварању јединства омладине, створени су координациони комитети, заједничке платформе на којима се окупља већи или мањи број омладинских организација, већи или мањи број омладине. Међутим, Народна омладина знатно је измакла напријед. У редовима Народне омладине већ је остварено онакво јединство за каквим теже искрени демократи и у другим земљама. То је шири и чвршћи облик јединства него што је игдје досада постојало или се појавило (изузев, у друкчијем облику, у СССР-у) шири не само по броју омладине која је окупљена у организацији, већ у исто вријеме и по броју омладине која се бори да оствари истинска демократска начела.

Међутим, не би било ништа погрешније него притом мислити да је Народна омладина довршила свој развитака као организација и да не треба

ништа нарочито радити на проширењу њених редова и на њеном идеолошком учвршћењу, мислим да је јединство омладине Југославије достигло свој највећи степен, своју коначну форму. С друге стране, у стварању и развоју нове Југославије има извесних особености које су се неминовно одразиле и на Народној омладини. Те особености нијесу карактеристичне само за досадашњи развој так, него ће њих неминовно бити и убудуће.

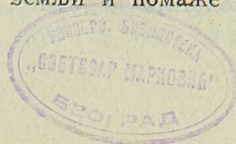
Због тога је, да би се јасно видео пут даљег развоја организације, потребно уочити основне карактеристичне црте Народне омладине.

Које су карактеристичне црте Народне омладине?

1. — Народна омладина је широка прогресивна организација омладине нове Југославије. Друг Тито је у једном разговору са делегацијом III Пленума ЦО УСАОЈ-а, говорећи о промјени имена УСАОЈ-а, јасно оцртао карактер Народне омладине:

„Питање претварања омладинске организације из антифашистичке у народну — није само обична промјена имена, оно добија и свој дубљи садржај. „Антифашистички“ има више политички карактер, иако је по своме садржају и у духу демократски. Ако наша народна омладина носи назив народна, она остаје антифашистичка и демократска, али она постаје и позитивно национална, не шовинистички национална, тако да се тим именом садржајно добија.

Посматрајмо заоштравања у политичком и економском развоју наше земље. Народна омладина постаје буднија према унутрашњим анационалним елементима у нашој земљи и помаже на-

ционални антифашистички фронт снага које се боре за ову земљу. А ационална је она омладина која још увијек прижељкује страну интервенцију. Омладина која би била изван Народне омладине била би ненационална. У исто вријеме, по принципима Статута, народна омладина остаје и даље интернационалистичка, као што је била антифашистичка, тј. тежи зближењу свих народа, њиховој тијесној сарадњи и учвршћења мира у свијету.»

Из ових ријечи најбоље се види карактер Народне омладине.

Јасно је да се не може говорити ни о неком искључиво омладинском програму омладинске организације ни о некој посебној омладинској идеологији. Али то не значи да Народна омладина нема свој програм и циљ, да нема већ изражен идеолошки лик. Снага и прогресивност Народне омладине и јесте у томе што је програм општедемократског фронта наших народа у исто вријеме и њен програм. То је народној омладини дало право да се зове народна, то јој даје перспективу и циљ — тиме је Народна омладина и постала моћна снага у Народном фронту.

Тај широки, дубоко национални, у исто вријеме дубоко демократски, напредни програм, омогућио је да се у Народној омладини окупи сва истински родољубива омладина и да се заједнички — у борби, на раду и учењу — васпита у духу напредних идеја. То јој је уједно омогућило да усвоји једну заједничку идеологију (уколико се може говорити о једној заједничкој „народној“ идеологији код нас), или тачније — да од свих

организација у Народном фронту најдоследније усвоји идеологију најнапреднијих снага наше земље.

Народна омладина по своме карактеру није привремени савез разних омладинских група, које су се ујединиле ради извршења неког задатка. Она је чврста и јединствена цјелина огромног дијела наше омладине, цементирана заједничким идејама и погледима на развитак наше државе на новој основи. То значи да се Народна омладина бори за националну независност наше земље, за равноправност и братство свих наших народа, за такву друштвену и економску структуру наше државе која одговара интересима радника, сељака и радне интелигенције.

2. — Народна омладина је јединствена организација. Народна омладина Југославије, иако захвата врло широке масе омладине, највећи дио омладине, изграђена је као јединствена организација. Омладина код нас није расцјепкана на политичке партије, на разне политичке и полуполитичке групације — све старе организације које су постојале ишчезле су из живота и из мисли омладине.

Прије рата, у старој Југославији, омладина је била расцјепкана и изложена разним утицајима. Већи дио омладине био је неорганизован. Антинародни режими и реакционарне групе радили су на томе да подвргну омладину своме утицају и да је одвоје од народа. Они су хтјели да потпуно узму у своје руке омладинске организације које су постојале и које су стваране. То им је често пута полазило за руком. Није ријеч само о фашистичким организацијама као што су биле нпр.

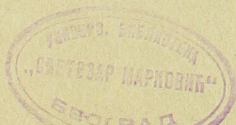
„Збор“, „Франковци“ или слично, ријеч је и о другим као што су биле разне секције политичких партија, затим „Соко“, „Крижари“, „Братство Светог Саве“ итд., од којих су већина по имену биле националне, а по садржају и раду — ако не читаве, оно једним дијелом анационалне, противнародне. Ту уствари не мијења ништа чињеница да се у тим организацијама понекад одвијала огорчена борба између демократских и антидемократских елемената. Чим би нека од њих почела да води истинску демократску политику, била би распуштена (као што је случај с многим радничким и студентским омладинским организацијама).

Рат је омладини показао право лице свих тих организација. Неке су се просто угасиле јер су њихове вође, који су се прије рата на сваком кораку бусали у прса са својом националношћу, схватили да је опасно бити „националан“ када је окупатор у земљи, па су се завукли у мишију рупу или прешли на страну непријатеља. Друге вође су своје организације привели окупатору, као што је то случај с „Хрватским јунаком“, „Домагојем“, разним конгрегацијама итд. Наравно, то је изазвало отпор једног дијела омладине и он је иступио из њих. Створиле су се и нове, фашистичке организације. Међутим, омладина је брзо схватила да учествовање у њиховом раду значи помагање окупатора и његових слугу. Та је чињеница била јасна не само у односу на отворене фашистичке организације (као што су нпр. биле „Усташка узданица“, „Браник“ итд.), него и за оне који су свој фашистички рад прикривале неким религиозним програмом или томе слично (као што је случај са крижарима).

Омладина је и мимо воље тих организација, на и у борби противу њих, ступала у народно-ослободилачке омладинске савезе, који су одмах на почетку устанка, у свим нашим републикама, стварани на иницијативу Комунистичке партије и Савеза комунистичке омладине Југославије. Ти су се савези крајем 1942 године ујединили у Уједињени савез антифашистичке омладине Југославије. Треба додати да је већ и тада било омладинских организација, јединствених, изграђених на јединственом програму. Те организације су већ тада бирале своја руководства. Из тих и других организација је и формиран УСАОЈ. Било је, на примјер случајева да су и читаве локалне старе организације приступале УСАОЈ-у, а било је и таквих организација (као што су нпр. соколи, омладина Кршћанских социјалиста и др. у Словенији) које су у цјелини ступале у јединствени омладински покрет баш зато што су биле истински демократске и истински народне, те организације су потпомагале сваки корак којим се учвршћавало јединство наше омладине.

УСАОЈ је у многоме имао карактер омладинског савеза јер је тај карактер одговарао тадашњем степену јединства и свијести омладине и тадашњем степену развитка народне борбе. Међутим, омладина се непрестано учила у пракси, у борби, у свакодневним акцијама у окупираним и неокупираним крајевима, гледајући како горе села и градови, гледајући сав крвави рад народних издајника, учила се и научила потреби јединства, учила се и научила истини — да без јединства нема побједе у рату, да без јединства нема слободе, демократије и новог живота.

У току развјетка УСАОЈ се све више приближавао јединственој омладинској организацији. То ме је нарочито много допринео II Конгрес Антифашистичке омладине Југославије, који је одржан у Дрвару маја мјесеца 1944 године и који је показао да се већ тада омладинска руководства нису више нигдје стварала по принципу паритета од претставника разних организација. Омладина је сада бирала руководства на конференцијама и конгресима, бирајући у њих најактивније омладинце, најбоље борце, људе који су најоданији народно-ослободилачкој борби.

Међутим, потпуно оформљење УСАОЈ-а као јединствене организације, завршило се тек после рата, када је сваком омладинцу била јасна авационална улога бивших омладинских организација у рату, као и чињеница да би цијепање постигнутог јединства значило огромно смањивање доприноса који омладина може да пружи изградњи Југославије као истински народне државе. Та свијест најширих слојева омладине, а никако неке принудне мјере, успјела је да избрише старе организације из живота наше омладине и да изгради Народну омладину као јединствену организацију. Омладина је добро схватила ријечи друга Тита када је говорио о Статуту Народне омладине:

„Има покушаја да разна вођства партија такође стварају неку своју омладину. То значи да се боре за то да себи створе нову замјену, васпитану на принципима који су туђи данашњој Југославији. Припадати омладини изван Народне омладине Југославије — значи припадати онима који су против ове Југославије, јер у Народној омладини ми имамо одређени циљ, заједнички свим

нашим народима, један одређени програм, ту нема ничега што би се косило са интересима радника, сељака и поштене интелигенције. Зато стварањем јединствене омладинске организације стварамо код младих генерација један нови дух, који ће бити још више учвршћен овим вашим Статутом.“

3. — Народна омладина је васпитна организација — школа наше омладине. Основна задаћа Народне омладине — јесте васпитање младог покољења Југославије. Шта то значи? Какво је до сада било васпитање наше омладине и како треба да буде?

У првом реду треба подвући једну особину која је карактеристична за Народну омладину као васпитну организацију. Народна омладина иако је организација, и то чврста, — иако има један одређен програм, који је не само заједнички огромном дијелу наше омладине за који она не жали напора да га спроведе у живот, као што у рату није жалила крви — не смије да буде уска, секташка организација. Не смије се никако заборавити да се у Народној омладини налазе омладинци и омладинке из разних друштвених слојева, разних религиозних убјеђења, комунисти и некомунисти итд., и да огроман васпитни значај Народне омладине баш и лежи у тој чињеници — како досадашњи рад показује — што се тек у њој велики број омладине отреса многих кривих схватања и учи да истински разумије и воли свој народ и његову борбу за изградњу истински народне Југославије.

У рату су се редови УСАОЈ-а јачали омладинцима који су хтјели да се боре против окупатора и домаћих издајника, па макар били поли-

тички неизграђени или долазили са многобројним заблудама. А данас је милионима наших омладинаца и омладинки, који су своје родољубље исказали безброј пута, мјесто у Народној омладини. Неправилно гледање на ову или ону ствар, неразумијевање неких појава у нашем животу — не смију ни једном омладинцу да буду сметња за улажење у Народну омладину, само ако искрено воли ову нашу народну државу.

Наравно, не смије се схватити да демократско васпитање наше омладине треба препустити спонтаном развоју. Васпитни рад у организацији мора бити жив, интензиван, свестран, на високом идејном нивоу, али борба против сујеверја, предрасуда, неразумјевања треба да се одвија у организацији а не ван ње, у раду с омладином која још има предрасуда, а не у борби противу ње. Омладинци и омладинке у Народној омладини, отада као досада, треба да стичу правилан поглед на свијет, да упознају законе друштвеног развоја и посебно развоја наше земље, да шире своје културне видике итд.

Укратко, васпитни задатак Народне омладине јесте у томе да код наше омладине формира морални и политички лик новог омладинца, новог грађанина Федеративне Народне Републике Југославије. А нови омладинац већ постоји и живи међу нама. То је омладинац — борац из народно-ослободачког рата, то је градитељ Омладинске пруге, то је ударник из фабрике — стотине и стотине хиљада наших омладинаца и омладинки који безгранично воле своју домовину, њену слободу и независност, њено напредно друштвено уређење, спремни су да све дају за њену даљу

изградњу, која ће користити и бити у интересу радног народа наше земље.

Али не треба никако заборавити да је Народна омладина нарочита врста школе. Програм Народне омладине није само програм који је изражен у декларацијама и резолуцијама. Народна омладина је организација која је израсла за вријеме ослободилачког рата, у непрестаним борбама за остварење општенародних задатака и успјела је у потпуности да идејнополитичко васпитање, које је добијала у организацији, повеже са животом, с борбом и свакодневним радом. Чланови Народне омладине не само да исповједају програмска начела организације, не само да уче, него из дана у дан, градећи нову Југославију, претварају своја схватања у живот. Они та схватања остварују учествујући у борби против непријатеља који ометају и обнову, учећи се на раду и учећи се да би могли да раде. Парола градитеља Омладинске пруге — „изградил смо пругу, пруга је изградила нас“ — најбоље показује карактер животне школе која се зове Народна омладина.

Ето, то су основна обиљежја Народне омладине. То су уједно и основни услови за даље проширавање, за даље идејно учвршћавање Народне омладине. Њен програм и даље мора да буде широк да може обухватити сваког младог родољуба, а њена активност и унутрашњи живот да буду такви да из дана у дан, у борби, на раду и у учењу, подижу свијест и знање омладине, учвршћујући њено организационо и политичко јединство.

II.

У раду Народне омладине има још доста слабости и недостатака. Могао би се набројати читав

низ тих слабости, како код омладинских руководстава, тако и код основних организација. Те слабости често потичу из слабог искуства у раду, ниског културног нивоа, неповезаности са другим организацијама итд. Међутим, те слабости, иако су озбиљна сметња правилном развоју организације, нијесу и највећа и најопаснија сметња. Најтеже сметње правилног развијања Народне омладине произлазе из несхватања карактера Народне омладине, несхватања којег још има код неких наших омладинских руководилаца. Уствари, у тим несхватањима и лежи коријен свих секташких грјешака.

Несумњиво, једна од најозбиљнијих грјешака јесте потцјењивање Народне омладине од стране оних омладинских руководилаца који још нијесу свој рад оријентисали на развијање Народне омладине у цјелини, на активизирање читаве омладине. Практично, читав рад и организација са грјешкама те врсте своди се на рад само једног дијела омладине, обично само на рад младих комуниста.

Овдје је потребно проговорити неколико ричи о једној специфичности развоја омладинског покрета у Југославији. Прије рата и за вријеме рата Савез комунистичке омладине Југославије одиграо је историску улогу у стварању јединства наше омладине. Правилно спроводећи линију Комунистичке партије, Савез комунистичке омладине Југославије био је не само иницијатор стварања јединственог омладинског покрета него и његов најактивнији дио, онај дио који је својим примјером показивао омладини како се треба борити, уносио своје богато организовано искуство у омла-

динску организацију, подизао политичку свијест омладине. Историска заслуга СКОЈ-а и јесте баш у томе што је много помогао омладини да се створи тако јединствена организација као што је Народна омладина, да се најшири слојеви омладине изједначе по своме патриотизму, по својој политичкој свијести и зрелости, као и по својој активности, са најсвијеснијим дијелом. Зато данас свако секташтво, свако оријентисање рада само на најактивнији дио омладине, неминовно омета даљи развитак Народне омладине, њено идеолошко учвршћивање, смањује удио који омладина може дати за изградњу нове Југославије, за остварење бољег, љепшег и срећнијег живота радних маса.

Јасно је да унутар Народне омладине још има разлика међу омладином, не само у погледу свијести него и активности. Јасно је да су задаци најактивнијих омладинаца и омладинки још врло велики. Али баш ти задаци налажу да несмије бити никаквог секташтва, никаквог одвајања. Најактивнији дио наше омладине мора потпуно да срасте са Народном омладином, да буде примјер у свему, да примјером на раду и учењу, као и бригом према неразвијеним омладинцима, помогне да се Народна омладина даље развија.

Понекад упоређивања Народне омладине са другим омладинским организацијама у свијету, која се код нас често пута површно врше и која не воде рачуна о специфичностима развоја и наше земље и наше омладинске организације, могу да замраче појмове и схватања о улози, задацима и даљем развоју Народне омладине. Овдје ћемо говорити о поређењу са Комсомолом, јер је оно и најчешће, али и најчешће доводи до погрјешних закључака.

Разумљиво је и добро је што омладински руководиоци хоће да Комсомол буде узор наше Народне омладине. То је разумљиво и добро како ради херојске улоге коју је Комсомол одиграо у изградњи социјализма и у Отаџбинском рату, тако и ради тога што је Комсомол најбоље организован и најсвјеснија омладинска организација у свијету. Комсомол је нашој омладини увијек служио за примјер како се треба борити за своју домовину, за демократију и напредак, како треба учити, како треба своје личне интересе подредити интересима свога народа, односно — интересе народа учинити својим интересима. Тако треба да буде и убудуће.

Али упоређивати Комсомол са Народном омладином и из тога неправилно извучити практичне закључке да Народну омладину треба сузити на „најсвјеснији“ дио омладине да би се створио исти тип организације као што је Комсомол, било би погријешно. Услови који су створени у новој Југославији, борба која се води у њој за даљи прогресивни развитак, уз учешће најширих слојева радних људи и искрених патриота, пружају у исто вријеме и перспективу Народној омладини да се у свој својој ширини, у току даљег развика, до краја изгради као прогресивна организација и у сваком погледу подигне на још виши степен. Тај задатак је и нов и тежак, јер нема сличног примјера таквог развика омладинске организације. Али прогресивни дух у коме се васпитава и жели да се васпита омладина у Народној омладини, полет који наша омладина показује у изградњи нове политичке, социјалне и економ-

ске структуре Југославије, показује да је задатак реалан и да се већ остварује.

Отуд је јасно какву крупну грјешку праве они омладински руководиоци који на Народну омладину гледају као на „нижу“ организацију, као на неку врсту кандидатског стажа за неку вишу омладинску организацију, конкретно — за Савез комунистичке омладине Југославије. Исту такву грјешку праве и они руководиоци за које Народна омладина није довољно револуционарна, зато што у свом називу не носи обиљежје комунистичке организације, али за које је превише „широка и лабава“, јер у својим редовима скупља најшире слојеве омладине, међу којима има један број оних који нијесу потпуно рашчистили са старим схватањима. У суштини, по своме програму, по својој активности у изградњи нове Југославије (а то није само економски него у првом реду политички задатак) Народна омладина претставља најпрогресивнију, најреволуционарнију, најјединственију омладинску организацију у свијету послије Комсомола, организацију која има све услове да се и даље развија, шири и подиже.

Секташке грјешке наших омладинских руководилаца осјећају се у пракси у разним облицима. Једна од најозбиљнијих састоји се у томе што неки омладински руководиоци умјесто да непрестано проширују базу Народне омладине, сами изазивају вјештачки раздор и на тај начин одвајају од изградње нове Југославије читаве слојеве младића и дјевојака. Тако је у Црној Гори дуго вријеме владала нека теорија о „четничкој“ омладини (омладини која потиче из породица из којих је неко био у четницима). Иако је та омладина по-

казивала искрену жељу да учествује у изградњи нове Југославије, њој је то због секташког става било отежавано или онемогућено. Или други примјер: у неким срезovima Србије, за вријеме избора у омладинској организацији, није се дало право бирања оним омладинцима који су били из богатијих сељачких породица, иако су ови искрено хтјели да раде у Народној омладини, чак се почела стварати и нека теорија о „кулачкој“ омладини и како њу треба искључити из рада.

Те и сличне грјешке показују да неки наши омладински руководиоци још увијек нијесу схватили да однос према омладини треба одређивати на основу тога колико ко воли ову нашу нову државу, њену слободу и независност и њене демократске тековине и да је свој омладини која се позитивно односи према свему томе — мјесто у организацији. Па чак и са оном омладином која је из неких разлога можда привремено заведена, не треба губити контакт, него треба дјеловати на њу и настојати да се и она стресе својих погрјешних погледа.

Истина је да не треба потцјењивати утицај који разни елементи, непријатељски расположени према нашој држави, могу да имају на извјесне омладинце. Али из тога слиједи за нас само један закључак: треба појачати рад баш међу том омладином, тој омладини треба пружити више помоћи, објашњавајући јој ствари које су јој нејасне и развијајући идејно-политички рад организације.

Међутим, постоји и грјешка која је потпуно супротна овој првој — то је потпуна безидејност која је у неким нашим организацијама. На рачун ширине, да би се имао што већи број чланства на

папиру, стварало се у неким местима беспринципијелно јединство, у организацију су се примали омладинци непријатељски расположени према нашој држави. Наравно, такве организације нијесу могле правилно ни да раде. Да се такви елементи, који нијесу волели ову земљу, не би „уплашили“ и изашли из организације, није се постављало на дискусију ни једно политичко питање; да се не би изазвао „раздор“ у организацији, није се су-простављало њиховом противнародном дјеловању. Заборавило се — да стварање јединства ради „јединства“ може да иде само на рачун правилног васпитавања наше омладине.

Не треба никада заборавити да снага омладинске организације лежи баш у томе што се она бори за један тако напредан програм као што је програм Народног фронта, да је Народна омладина привлачна за омладину баш зато што је борбена, револуционарна организација, што је омладина правилно схвата као организацију која напредним друштвеним снагама помаже у борби за срећнију будућност радног народа.

Ширина организације неће се постићи ако се пред омладином сакрива програм организације, њен јасни идеолошки лик. Баш напротив. То може само да пасивизира омладину, нашу политички живу омладину, која жели да иде напријед, да се бори за напредне циљеве, да слуша не само о законима друштвеног развитка, него да својим снагама допринесе том развитку.

Та идеолошка и политичка беспринципијелност нарочито се огледа на пољу фискултуре, која је од тако огромног значаја за васпитање наше омладине. Из фискултурног покрета Југославије још

ни издалека нијесу ишчезле штетне тенденције да се спорт деполитизира, одвоји од осталог нашег друштвеног живота, да буде сам себи циљ. Схватања да из спорта треба очистити политику, да га треба гајити ради неког „витештва“ (без везе с потребама и витештвом народа), нарочито су потребна разним реакционарима, који су савили топла гњездашца у фискултурним друштвима и мисле да су тамо пронашли згодна мјеста за остваривање својих назадних и ненародних циљева. Фискултурна друштва код нас не смеју бити ограничена таквим оградама преко којих не могу прећи политички и морални принципи на којима почива наша држава. Напротив, она се у својој дјелатности морају руководити тим принципима. Наравно, то не значи да од фискултурних друштава треба створити политичке организације, али је јасно да руководства Фискултурног савеза, Народног фронта, Синдиката и нарочито Народне омладине, треба да узму фискултуру чврсто у своје руке. Фискултурни покрет треба очистити од оних који мисле да га направе леглом неморала, сплетки, корупције, ненародне политике, која сем осталог иде и за тим да преко ње пасивизира омладину, да изазива ниске инстинкте код публике итд. итд. Фискултура мора да буде моћна полуга у васпитавању младе генерације, кроз њу треба да осјете животну радост не само одабрани спортисти таленти него и читава наша омладина, да стекне снагу и здравље и да их унесе у сваки посао гдје ради. Она мора и физички и духовно да спрема нашу омладину за изграђу нове Југославије.

Јасно је да задатак стварања фискултурног покрета, који ће у себи ујединити ширину, спорт-

ски квалитет и идејност — могу остварити само они физкултурни стручњаци којима су јасни циљеви физкултурног покрета код нас. С друге стране, у стварању таквог физкултурног покрета не могу много помоћи они омладински руководиоци који не живе животом омладине, који се не налазе у спортским друштвима и на спортским теренима, него се завуку у канцеларије и одатле пишу резолуције о задацима физкултуре.

Треба истаћи још једну крупну грјешку коју праве неки наши омладински руководиоци. То је канцелариски бирократизам, руковођење искључиво методом наређивања, понекад чак и командантски однос према омладини. Неки наши омладински руководиоци већ су се мјесецима одвојили од основних организација и једини контакт који имају са њима јесте онај путем папирнатих директива о извршавању овог или оног задатка. Али и такве директиве готово редовно остају без контроле.

Актив Народне омладине је школа наше омладине, кроз њега омладина треба да улази у живот, да стиче основе свога политичког васпитања, одређени поглед на свијет. Кроз актив омладина прави своје прве кораке у друштвеном животу, учи да се расправља о разним стварима, добија одговор на многа питања која су јој нејасна, даје своје мишљење о раду организације, заједнички доноси одлуке, учи се друштвеној одговорности, примајући и извршујући задатке које као омладина има.

Омладинска организација мора бити омладинска. Омладински руководиоци имају за дужност да до краја проведу Статут и његове одредбе, да

га се држе и примјењују у свакодневном раду. То је сигурна гаранција да се руководства неће одвајати од омладине, да ће омладини помагати у њеном свакодневном раду, да ће редовно полагати рачун, пред онима који су их изабрали, како извршавају своје дужности.

На крају, као закључак, могло би се поновити још једном, да Народна омладина има све могућности да постане узоран тип омладинске организације. Друг Тито је говорећи о томе рекао делегацији V Пленума Народне омладине Југославије:

„Радите и даље у томе правцу. Само никаквог секташења, јер свако секташење може шкодити. Ако се продужи са правилним и добрим радом, наша омладина може далеко дотјерати и постати примјер за углед свакој другој омладини.“

(Комунист, бр. 2, 1947)

ЧЕТИРИ ГОДИНЕ ОД СТВАРАЊА УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Прије четири године 27, 28 и 29 децембра 1942 одржан је I Конгрес антифашистичке омладине Југославије. На позив Сазивачког одбора сакупило се у Бихаћу 365 делегата из свих крајева наше земље, из војних јединица, са ослобођене територије, претставници омладине из окупираних крајева да заједнички кажу своју ријеч о свим проблемима који су тада стајали пред омладином.

У прогласу Сазивачког одбора, на основу кога су се организације припремале за Конгрес постављена су пред Конгрес слиједећа питања:

1. Омладина у ослободилачком рату против фашистичких истребљивача народа
2. Братство омладине свих јужнословенских народа и нераздрживо братство са омладином Совјетског Савеза — залог побједе

3. Млади нараштај и сутрашњица наше домовине.

То су била питања која је расправљала наша омладина у то вријеме и на којима се одвијао рад Конгреса.

Зашто се данас сјећамо I Конгреса? Да ли хоћемо само да из мрака заборавља извучемо успомену на два — три дана народно-ослободилачке борбе. Не, то би било мало. Наша омладинска организација има своју богату историју, своју традицију, своја искуства, своје хероје. Данас се не може ни замислити рад наше организације ако се он не би темељио на свим богатим искуствима наше прошлости, ако се наша омладина не би вазпитавала на дјелима омладинаца хероја народно-ослободилачког рата, ако она свој рад не би схватала као наставак борбе која се водила четири године по Југославији. То је дакле трајан задатак омладинске организације, а овакве прославе треба да дају само подстрек за такав рад.

Исто тако, када се прославља четврта годишњица I Конгреса не можемо се само задржати на три дана трајања конгреса, ако хоћемо да правилно оцјенимо његов рад. Конгрес је дошао последице 19 мјесеци оружане борбе наших народа, у којој је омладина узела видно учешће; омладински покрет већ тад је имао своју богату историју. Дале, наша омладинска организација је организација дјела а не фразе. Једна од њених битних особина јесте да непрестано проверава како се извршавају задаци, да непрестано пази да не остане нека одлука донесена, а неизвршена, да проучава услове који су олакшавали или отежавали извршење задатака. I Конгрес је донео низ закључака и

одлука, поставио низ задатака. Ми данас са четири године растојања можемо јасно и потпуно да видимо да ли су ти задаци извршени, како су извршени и да обогатимо борбени арсенал омладинске организације за даљи успјешан рад.

I

На Конгресу је све било необично и неубицајено. Необично је било вријеме у коме се држао, мјесто у коме се одржавао, необични су били делегати који су на њему присуствовали, неубицајен је био и дух кога су они испољили.

Конгрес се држао у вријеме када је Хитлер био на врхунцу своје моћи, када су његове дивизије држале у покорности готово читаву Европу и ушле и у Африку, када је читава Европа била претворена у заједничку тамницу народа. И док се по другим крајевима Европе у то вријеме као највећа животна мудрост сматрао тихи говор, дошаптавање, дотле је у Бихаћу била друга слика. 365 делегата из свих крајева наше земље — из Србије, Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине, Македоније и Црне Горе говорили су на сав глас, поручивали читавом свијету како мрзе Хитлера, његов нови поредак, снажно и пркосно довикивали и Хитлеру и њиховим слугама да ће бити уништени и да омладина неће жалити ни задњу кап крви да се то оствари. А сваку изјаву пратили су ударањем пушака о земљу, јер пушке нису остављали ни за вријеме Конгреса.

Конгрес се држао на необичном мјесту, у босанском граду Бихаћу кога су јединице народно-ослободилачке војске, неколико дана прије тога

после 42 сата жестоке борбе, ослободиле из фашистичких руку. У једној сали клостера часних сестара, коју су наши умјетници украсили за Конгрес, одржавано је заседање. Зграда се налазила неколико корака од моста преко кога су наше јединице јуришале у центар града. За вријеме одмора делегати Крајишници, који су учествовали у јуришима, тумачили су како се освајао град. На куполи клостера, која је још тада била оштећена топовском гранатом, био је постављен за вријеме борби наш тешки митраљез. На Конгресу се као успјела шала препричавао овај догађај: када је граната из усташког топа ударила изнад главе митраљесца Крајишника и свега га засула циглом и малтером он је псујући рекао: „Види усташке куље, запрашише ми митраљез“.

Ко су били делегати? Необични су били и они. Сви су били једнако обучени — војнички, па су чак и дјевојке из позадине имале на себи бар неки дио војничке униформе. Било је ту разних униформи: зелених њемачких шињела, кицошких талијанских пелерина, жутих усташких копорана, домобранских одијела од коприве, широких недигевских блуза из Теокаревићеве фабрике. Нашла се и по нека мађарска капа на Козарчанима. Сваки делегат је имао у руци пушку са којом се није растајао. И ту је било разноврсних система, почевши од лаке талијанске пушчице до тешке аустриске или холандске пушчетине из прошлог рата, којима су Нијемци наоружавали четнике.

Сам конгрес по свом изгледу, без иједне ријечи, говорио је много. Он је показивао у каквим се условима боре народи Југославије, показивао је какви су били магацини народно-ослободилачке

војске, а у исто вријеме се видило све шаренило разних окупаторских и других слуганских јединица које су вршљале по нашој земљи и зато плаћале својим животима.

Омладина је за овај конгрес изабрала делегате који су у потпуности показали њен лик. Бирани су најбољи међу најбољима. Међу делегатима су били омладинци бомбаши који су ликвидирали већ на десетине непријатељских бункера, митраљесци који су у једном дану поубијали по 50 Нијемаца, бомбаши који су усред Загреба бомбама напали усташе, омладинци који су у Београду палили њемачке камионе, претставници I саничке пољопривредне бригаде која је испред носа непријатеља однијела 150 вагона жита, дјевојка из Дрвара која је у такмичењу скинула своје задње опанке и дала их борцима а она у сред зиме остала у чарапама, пионери који су своје задње, најмилије јагње поклонили војсци. На Конгрес су дошли претставници омладине Црне Горе, Херцеговине, Далмације и Босне, све до Бихаћа. Међу делегатима су били, учесници акција у Сплиту, Мостару и другим окупираним градовима. Наравно да се њихова имена нису тада смјела објављивати на Конгресу. Конгресу су присуствовали делегати рањеника које су на носилима пренели из Црне Горе до Босне, претставници пролетера игманаца, којима су доктори обичним кљештима секли смрзнуте прсте на ногама а да они нису пустили ни јаука.

Полет и одушевљење, који су владали на Конгресу, били су нешто ново у нашој земљи. Они су показали да се омладина наше земље ујединила у једној мисли — све подредити побједи, све

подредити борби за сретнију сутрашњицу. Реперти који су читани, делегати који су иступали говорили су само тим ријечима. Простим ријечима говорене су велике ствари. Без икакве фразе, без икаквог хвалисања, скромно, често тешко налазећи ријечи, делегати су изосили шта је омладина њихове јединице, села или краја, шта је њихов неослобођени град учинио за народно-ослободилачку борбу и шта намјерава учинити. Свима, који су били на Конгресу, још и данас звуче ријечи скромне, једноставне, али зато убедљиве да ће се памтити читавог живота.

Делегат II Пролетерске бригаде, вођа бомбашког одељења, омладинац Бошко Буха изашао је на говорницу. Он је био мали. Пушка му је допирала готово до рамена. Он се није видио иза говорнице, само му је мало вирила капа. Да би га делегати видјели морао је да стане поред говорнице. Он је говорио мирно, као да прича другу.

„Привлачимо се кад је мрак. Док се ми тако привлачимо, митраљезац пуца с друге стране да би привукао пажњу на себе. Непријатељ пуца у његовом правцу, а ми му убацимо бомбе у бункер.

Тако смо имали једну акцију у Далмацији. Тамо су куће од камена. Не може им се ништа. Онда смо ми нашли лотре, попели се на кров, скинули плоче од камена и бацили бомбе унутра. Непријатељ тада мора, или да угине или да се преда.“

Три дана је трајао Конгрес. Три дана су делегати износили подвиге омладине Југославије и њено херојство и сваки је завршавао: „Борићемо се и даље, борићемо се до побједи, борићемо се братски, борићемо се јединствено.“ У име свих де-

легата најдубље је то изразио Петар Јовановић, командант I никшићког омладинског батаљона, рањеник кога су на носилима донијели од Црне Горе до Босанске Крајине: „У нашој великој и тешкој борби дали смо много жртава, изгубили смо много хероја, имамо и доста рањеника. Многим су груди пробијене, многим су руке сломљене, али у нама није сломљен дух отпора, ми нисмо престали мрзети непријатеља, ми нисмо клонули. Ако зађете по нашим болницама видјећете само ведра чела. Наше болнице пуне су Корчагина. Најчешће се чује: мени је нога мало краћа, али ја ћу опет моћи у борбу, мени је рука откинута али ја ћу моћи да будем бомбаш. Нигде као у болници не види се толико јединство другова свих наших народа. У једној болници има Србијанаца, Црногораца, Хрвата и Муслимана. Многи од нас је већ једном пролио крв, али ми желимо да опет пођемо у бој и ако треба да дамо и живот свој за слободу наших народа“.

II

I Конгрес Антифашистичке омладине Југославије показао је многе ствари. Он је, у првом реду, баш зато што је био смотра снаге омладине, смотра дјела које је она учинила дотада, што се на Конгресу, на једном мјесту, у једно вријеме, могла најбоље да осјети сва улога коју је омладина одиграла у народно-ослободилачком рату — Конгрес је могао да прикаже и нови лик омладине Југославије. Створила се нова омладина, свијесна да живи у великим историским данима, свијесна своје улоге омладина, која се научила да у првом реду гледа интересе свога народа, да у народним

интересима налази и своје личне. Велики значај Конгреса јесте у томе што је он показао да то нису особине само неких појединаца него да то постају особине читаве једне генерације.

С друге стране Конгрес је показао још једну ствар, једну нову ствар, која је за живот наше омладине била важна тада, као што је важна и данас годину и по дана после звршетка народно-ослободилачког рата. То је нова улога младе генерације у животу наших народа, чињеница да омладина код нас, још као омладина, улази у политички и друштвени живот земље. Ни слично нешто није постојало у бившој Југославији, нити данас постоји у многим другим земљама. Својом борбом, својим јединством, својом организованошћу омладина је постала снажан фактор народно-ослободилачке борбе, омладинска организација је постала једна од моћних снага која је помагала и која помаже данас, да се борба наших народа, живот наше земље креће напријед. У своме говору на I Конгресу маршал Тито је окарактерисао нови положај наше омладине сљедећим ријечима:

„Када је Комунистичка партија од првог дана поробљавања наше земље и напада на братски Совјетски Савез позвала народ на одбрану наших голих живота, наше драге отаџбине Југославије, омладина је пошла прва да пуни наше мале партизанске одреде, који су постепено нарастали у све веће и веће јединице и данас чине Ослободилачку армију. Са поносом можемо констатовати да у нашој Народно-ослободилачкој војсци и партизан-

ским одредима има 70—75% бораца из младе генерације наших народа“,

Друг Тито исказао је пуно повјерење нашој омладини као важном политичком фактору. Он је рекао:

„Овим Конгресом треба још више да се учврсти братство између свих народа Југославије јер је Комунистичка партија одувijek гледала у омладини најчвршћи стуб братства и јединства и није се преварила“.

Даље је маршал Тито рекао: „Огромна је заслуга наше младе генерације што је наша војска осветљавала лице пред читавим напредним свијетом.

Могу подвући чињеницу да су млади у досадашњој борби допринијели много да народи Југославије постану од народа Совјетског Савеза вољени. На нас народи Совјетског Савеза гледају с поносом као на своју крвну браћу, браћу по оружју. Јуначка омладина Совјетског Савеза гледа на нашу младу генерацију, на омладину Југославије, као на своју браћу. То је највећа част коју смо ми постигли у току овога рата.“

Читав говор друга Тита, сви говори претставника народних организација, наших руководилаца одредили су нови положај кога омладина дотада није имала, оцртали су важност омладинске организације и њену нову улогу не само у ослободилачком рату, него и даље.

И ради тога значај I Конгреса антифашистичке омладине Југославије протеже се све до данашњег дана. С друге стране, његове одлуке и закључци нису имали само значаја за омладину,

него су у исто вријеме значили много и за даљи развитак народно-ослободилачке борбе.

Мислим да је важно нагласити још једну ствар која се испојила на Конгресу. Мада је била тешка и крвава борба, мада ни један дан није пролазио без наших или непријатељских офанзива, на Конгресу се показала још једна драгоценост особина код наше омладине, која је до свог пуног изражаја дошла додуше тек после завршеног рата и коју је омладина тек после завршеног рата могла потпуно да развије — показао се нови однос омладине према раду. Исто тако, као што су топло и одушевљено поздрављали херојска дела бораца са фронта или окупиране територије, делегати Конгреса поздрављали су и нове хероје рада који су се тек тада појављивали. Када су делегати ослобођене крајишке, личке, кордунашке, банијске територије или из других мјеста говорили о своме раду у позадини за војску, за побједу, били су од Конгреса топло награђени.

Зора Поповић, политички комесар I пољопривредне бригаде крајишке омладине поднијела је извјештај о раду омладине своје бригаде, која је испред носа непријатеља односила жито, следећим ријечима:

„Ми смо успјели да оберемо 4 вагона кукуруза једнога дана кад није било такмичење, а другог дана, кад је било такмичење, обрали смо 9 вагона. Наша бригада била је уза сами фронт. Било је више пута бомбардовања, али ми се нисмо плашили авиона, већ смо у лежећем ставу певали и викали: живио друг Стаљин, живио друг Тито!“

Ту на првим нашим ослобођеним територијама, био је почетак ових славних радних подвига

које данас врши омладина Југославије изграђујући своју земљу. Додуше, данас нам када радимо, не падају авионске бомбе на главу, нити око нас фијучу митраљески метци, али зато наш рад није ништа мање славан и велик. Он је наставак наше народно-ослободилачке борбе, и никакве тешкоће не смију да нас омету у изградњи нове Југославије, као што ни омладину у народно-ослободилачкој борби нису могли да омету ни њемачки авиони, ни талијански бацачи.

III

Погрешно би било схватити да је Конгрес био само манифестација. Конгрес је, поред тога што је одредио основне политичке задатке наше омладине, поред тога што је извршио смотру дјела младе генерације Југославије за 19 мјесеци народно-ослободилачког рата, детаљно расправлио и одредио свакодневне задатке омладинских организација на фронту, у позадини и у окупираним крајевима. Расправљало се и донети су закључци о томе како омладина сваког села или града може највише да допринесе побједи, како треба организовати омладину у окупираним крајевима, расправљало се о томе како ће омладина најбоље помоћи рад народних одбора, дискутовало се и донети су закључци о политичком и културном васпитавању наше омладине.

Међутим, један од најважнијих резултата Конгреса, који је омогућавао омладини да изврши све донете закључке и који је имао далекосежне последице — јесте стварање Уједињеног савеза антифашистичке омладине Југославије.

У организационој резолуцији Конгреса стоји:
„Да би се већ оствареном јединству младог нараштаја на ослобођеној територији наше земље, као и све ширем уједињавању омладине на неослобођеним дјеловима Југославије дао чврст и сталан организациони облик, оснива се данашњим даном Уједињени савез антифашистичке омладине Југославије.“

Пошто је то један од најкрупнијих и најзначајнијих догађаја у историји нашег омладинског покрета, потребно је задржати се мало опширније на њему, тим више што је то био један корак без кога се не би могла остварити наша данашња организација — Народна омладина Југославије.

Међутим, треба знати да се наша омладина није једноставно једног лијепог јутра пробудила у Уједињеном савезу антифашистичке омладине Југославије. Омладински покрет има своју дугу и богату историју која потиче још од прије рата. Ви сви знате о положају и животу наше омладине прије рата. Омладина у Југославији прије рата не само што није имала никаквих права, што је била запуштена, занемарена и искоришћавана, као и читав наш народ, него је била и недовољно организована расцјепкана, подијељена у разне организације. Противнародни режими држали су под својом контролом све организације у којима је омладина била окупљена и из њих су брисали сваку и најмању црту слободоумља, и настојали су да унесу, што им је врло често и успијевало, противнародни, противдемократски дух.

Ситуација у земљи у то вријеме била је врло тешка. Над Југославијом су се надвијали облаци фашистичке опасности. У земљи је владао терор,

из дана у дан су се укидали и задњи остаци формалних демократских слобода. Али омладина се и поред свега тога борила. Она се борила без обзира на терор који је владао, без обзира на главњаче и жандармске кундаке, без обзира на груба насиља која су сваки дан вршена. Најбољи, политички најсвеснији дио омладине, окупљени у Савезу комунистичке омладине Југославије, који је живио и развијао се под непосредним руководством Комунистичке партије, уносио је међу омладину свијест о потреби јединствене борбе у јединственој организацији — против заједничког непријатеља младе генерације — фашизма, за заједничке циљеве младе генерације — истински народну демократију. Маршал Тито је на I Конгресу омладине Југославије рекао о том периоду следеће:

„Омладина Југославије показала је још давно прије рата, на дјелу, како неизмјерно мрзи фашизам. Када се сјена фашистичке немани надвила над свим народима Европе, омладина Југославије била је у првим редовима, ствараним за одбрану од огромне фашистичке опасности, за одбрану независности наше земље. Хиљаде младих југословенских младића и дјевојака било је бачено због те своје љубави према домовини и због мржње према насиљу и непријатељима нашег народа у југословенске тамнице и главњаче. Бацили су их они реакционарни типови који су довели наш народ до катастрофе априла мјесеца 1941 године. Још прије рата постојали су елементи антифашистичког борбеног покрета. Негђе је већ тај покрет био и остварен као на пр. на Београдском универзитету и Уједињеној студентској омладини,

а свуда се је стварао кроз врло честе омладинске акције по предузећима, школама, универзитетима, селима. Избијали су штрајкови шегрта и младих радника. Ви београђани, сигурно се добро сјећате штрајкова шегрта у „Икарусу“, „Змају“ и „Гођевцу“. На средњим школама ученици су се организовали, нарочито у литерарним дружинама, и кроз њих су покушавали да и поред званичне школске политике пренесу истинску ријеч међу омладином. Избијали су штрајкови на средњим школама у Броду, Сарајеву, Бијељини итд. Задњих година пред рат почела је активније да улази у омладински покрет и сељачка омладина. Тај родољубиви антифашистички омладински покрет није могао да спријечи ни 14 децембар 1939, ни 1 септембар 1940 године, када је готово у свим нашим великим градовима полиција пуцала на антиимперијалистичке демонстрације на којима је и омладина учествовала, ни 8 септембар када је жандармерија пуцала на омладинце излетнике у Топчидеру. Омладина је већ тада дала многе своје омладинце хероје: Мирка Луковића, Босу Милићевић, Бранка Петрушева, Жарка Мариновића, Крсту Љубичића и др. чија ће имена вечито остати у сјећању наше омладине.

Треба подвући да већина тадашњих омладинских организација нису помагале развијање тог антифашистичког омладинског покрета. Оне су чак биле сметња, тежак оков, који је гушио сваку слободољубиву акцију, сваку акцију која је ишла за јединством. Врхови већине бивших омладинских организација крвно повезани са тадашњим режимима редовно су ометали сваки покушај стварања антифашистичког јединства омладине.

Међутим, ипак не треба потцјењивати успјехе који су постигнути у том правцу. Успјеси истина нису били у томе да су вођи омладинских организација стварно пристали на јединство, на антифашистичку борбу. Успјеси су били у томе што је омладина из разних организација тежила за јединством и улазила у омладински антифашистички покрет, натјеравајући понегде чак вође да уђу у неку заједничку акцију, нарочито у периоду који је у нашем омладинском покрету познат под именом одбране земље.

Међутим, када је почео рат и када се показала сва трулост старе Југославије, све издајство државне управе, великог дјела војног руководства итд. показала се и сва трулост и поквареност огромног дјела вођстава омладинских организација. То је нарочито показао народно-ослободилачки устанак. Све предратне омладинске организације или су се распале или су их њихове вође покушали да ставе у службу окупатора. Омладина наше земље била је издана, прогањана од дотадашњих званичних претставника власти, од дотадашњих вођа омладинских организација. Али омладина није изгубила перспективу. Комунистичка партија Југославије која је и до рата преко Савеза комунистичке омладине непрестано помагала омладинске напоре за јединство, за борбу, поново је указала пут омладини у најтежем периоду историје коју су преживљавали наши народи. У познатом прогласу Комунистичке партије Југославије којим се у јуну месецу 1941 године позивао народ на устанак, Централни комитет Комунистичке партије Југославије обратио се посебно и омладини овим ријечима:

„Омладино Југославије!

Бије се последњи бој са твојим највећим — са крвником младе генерације, са фашистичким злочинцима против којих си се ти увијек спремно борила кад те је Комунистичка партија позвала. Против тих истих твојих крвних непријатеља млада генерација Совјетског Савеза већ бије тежак и крвав бој. Прољева своју драгоцену крв за твоју срећну будућност та иста омладина Совјетског Савеза која је са пјесмом на устима градила социјализам, која је већ имала извојевано све то за чиме ти, омладино Југославије, чезнеш, имала је сретан културан живот и осигурану будућност. Можеш ли ти, омладино, остати по страни? Не можеш, ти мораш такођер сада бити у првим редовима борбе против фашистичких злочинаца.”...

Омладина је прихватила тај позив и пошла на челу са Савезом комунистичке омладине Југославије у тешку народно-ослободилачку борбу остављајући све издајнике и борећи се против њих. Одмах на почетку устанка почело је са много ширим замахом да се кује јединство младог нараштаја Југославије. У свим народним републикама створени су јединствени омладински савези чија је платформа била — борба за националну независност. У Србији је створен Народно-ослободилачки савез омладине Србије, у Хрватској Савез младе генерације, у Босни и Херцеговини Народно-ослободилачки савез омладине Босне и Херцеговине, у Словенији Ослободила фронт младих, у Црној Гори Црногорска народна омладина, у Македонији Народно ослободителниот младински сојуз. Треба примјетити да осим у Словенији нигде у јединствене омладинске савезе није приступила у цјелини ни

једна стара омладинска организација. Али је зато било много локалних организација из којих је омладина листом улазила у новостворене савезе да би се тамо организовала и помагала народно-ослободилачку борбу.

Историска заслуга I Конгреса Антифашистичке омладине лежи у томе што су се на њему, после 19 мјесеци борбе и рада ујединили сви ти савези у један јединствени савез Југославије, што је јединство омладине добило много шири замах и већу чврстину.

Међутим, иако је на I Конгресу јединство остварено много потпуније него до тада, ипак на Конгресу није створена јединствена омладинска организација него је створен савез појединаца и организација. То је учињено из више разлога од којих су најзначајнији следећи:

1. Поред организација, у којима је било остварено потпуно јединство, као на пример у Народној омладини у Црној Гори, било је у појединим републикама и таквих савеза у којима се није уједињавала само омладина одоздо, него су и читаве предратне организације улазиле у нове савезе, као на пр. у Хрватској и Словенији.

2. Тада је била ослобођена тек петина наше земље. Један дио наше омладине био је подвргнут свакодневној пропаганди и утицају окупатора и његових слугу и стајао је по страни или се колебао између народно-ослободилачке борбе и окупатора. Требало је оставити широко отворена врата за улазак и те омладине у антифашистички слободољубиви покрет младих.

3. I Конгрес је био први шири замах ка чвршћем идејном уједињавању наше омладине. Било

је потребно створити такву организацију која одговара степену политичке свијести наше омладине, у којој би се омладина на широкој антифашистичкој платформи васпитавала и постепено остављала крива схватања којих је још било много код појединаца.

Дакле, велик значај I Конгреса лежи у томе што је знатно допринео да се изгради снажна зграда јединства омладине, што је отворио нове могућности за ширење омладинског јединства, а у исто вријеме и нове путеве за даље идејно-политичко и организационо учвршћење јединства наше омладине.

Ми смо данас далеко одмакли од I Конгреса. Данас је створена јединствена омладинска организација — Народна омладина Југославије у којој је остварено потпуно политичко и организационо јединство наше омладине. Кад знамо колики су напори учињени да се постигне то јединство, колико то јединство користи нашим народима у њиховој борби за сретнију будућност, тек тада можемо да оцјенимо у потпуности колики злочин против интереса народа праве они који покушавају да то јединство разбију.

IV

Када данас, са четири године растојања, погледамо на I Конгрес и његове одлуке, његов значај може нам изгледати само већи, а у исто вријеме то може да нам да нове снаге за даље борбе. Нема ни једног задатка који је на I Конгресу постављен пред омладину а да га омладина

није потпуно извршила. Перспектива, која је пред омладину постављена, данас је постала стварност.

На конгресу, у ери највеће њемачке силе, изражена је чврста вјера у побједу, у слом њемачке државе и фашистичког поретка. Данас видимо да је тај задатак извршен ма како у оно доба изгледао тежак и да смо ми из овог рата изашли као народ победник.

На Конгресу је постављено да омладина мора да мобилише све своје снаге за борбу против фашистичких окупатора и њихових слугу. Данас, послије завршетка народно-ослободилачког рата, можемо констатовати да је омладина тај задатак са чашћу извршила и да је млада генерација у овоме рату задобила славу какву никада у историји није имала.

На конгресу је, као услов наше побједе и нашег сретног живота, пред омладину постављен задатак, да учвршћава братство наших народа, да удара темеље нових односа међу Србима, Хрватима, Словенцима, Македонцима, Црногорцима и другим. Ма колико су се окупатори и њихове слуге, усташи, четници, бјелогардисти и други, трудили да заваде наше народе међусобом, видимо да им то није успјело.

Међусобна љубав и братство наших народа је чињеница и нема снаге на свијету која би могла ишта да промијени у тој чињеници.

На конгресу је омладина изјавила своју чврсту ријешеност да никада више неће допустити да се поврати старо, стара Југославија, да неће жалити ни задњу кап крви да помогне у остварењу сретније будућности наших народа. Данас видимо да се и то остварило, да је створена нова држава,

на новим темељима, са новом политичком, економском и друштвеном структуром која одговара интересима радних људи наше земље и у којој омладина има пуне могућности за свој развој.

Пред омладину је на I Конгресу постављен задатак да и даље шири и учвршћава своје јединство, да даље изграђује своју организацију. Данаас видимо да је омладинска организација — Народна Омладина, постала организација којој по ширини, по идеолошком јединству, по снази којом помаже свој народ, нема примјера у свијету, осим њенога узора, Комсомола у Совјетском Савезу.

Како је то могуће? Како је било могуће донијети тако правилне одлуке, одредити правилне задатке, оцртати путеве за далеку будућност?

То је било могуће зато што је омладина наше земље, и посебно I Конгрес антифашистичке омладине Југославије, све своје одлуке, све своје задатке одређивао према задацима на чије је извршење Комунистичка партија Југославије позивала Народни фронт, читав наш народ. Омладина наше земље никада се није одвајала од свога народа, увијек је своје интересе налазила у интересима свога народа, увијек је имала најпуније повјерење у најнапреднији и најборбенији дио нашег народа, у Комунистичку партију Југославије. То јој је дало и снаге и знања да се попне на ову висину на којој је и данас.

Из I Конгреса морамо још много шта да научимо. А наша омладина то и ради. Она је у 1942 години била пуна вјере у побједу, али је у исто вријеме знала да се до побједе мора још много намучити. Да би се постигла побједа требало је поразити још многе и многе њемачке дивизије,

требало је изаћи на крај, и војнички и политички, са разним бандама њемачких и италијанских лижисахама, са усташама, домобранима, бјелогардистима, плавогардистима, недићевцима и љотићевцима са разним бојама милиције, са четницима и др. Али се омладина није бојала тешкоћа. Повјерење у руководство наше народно-ослободилачке борбе и снагу наших народа давало је снаге нашој омладини у најтежим тренутцима.

Даас се наша омладина васпитава у истом духу љубави према своме народу као што су се васпитавале и генерације из 1941 и 1942 године и даљих година рата. Данас можемо већ слободно да кажемо да су особине учесника Конгреса и омладине коју су ти делегати претстављали, већ постале особине милиона наших омладинаца и омладинки, или их они желе код себе да развију. Данас ми у нашој земљи стварамо нешто ново, о чему су сањале генерације и генерације прије нас и на чему нам завиде многи народи. Наша омладина, народна омладина свим својим срцем, свом свом својом душом, свом својом снагом учествује у стварању тог новог. А васпитана је да се не плаши тешкоћа којих ће бити још много.

Велике су ријечи: индустријализација, електрификација, дизање модерне пољопривреде, велики је задатак да се измјени изглед наше домовине и наших људи. Ево, само узмимо задатак, који сада стоји пред нашом омладином, да изгради пругу од Шамца до Сарајева. Треба изградити 237 км пруге. уградити у њу око 200.000 вагона материјала, треба поново пробијати брда, скретати ток ријека, намештати им мостове, постављати шине, градити станице. А све то треба завршити у рекордно кра-

тком времену без довољно средстава. Али ипак, када се неки наш омладинац запита може ли се то свршити, он ће рећи да може. Зашто? Зато, јер он мисли као и Бошко Буха. Бошко Буха је овако говорио:

„Тако смо имали једну акцију у Далмацији. Тамо су куће од камена. Не може им се ништа. Онда смо ми нашли лотре, попели се на кров, скинули плочу од камена и бацили бомбе унутра. Непријатељ тада мора или да угине или да се преда.“

Бошко Буха није размишљао о томе да се камене куће могу освајати само топовима, он није чекао топове из Енглеске. Бошко Буха је нашао лотре, скинуо плочу с крова и бацио унутра бомбу. Додуше, то није било по познатим правилима ратовања, али Бошко Буха и његови другови истјерали су фашисте из Југославије.

И ми можда нећемо Југославију градити по познатим правилима, али да ћемо је изградити, да ћемо је изградити онако како ми хоћемо, како одговара интересима нашега народа, то је сигурно. Зној нећемо лити по одређеним нормама, али да ћемо пребацити све познате рачуне и све норме, и то је сигурно.

Предавање одржано пред активом Народне омладине Београда, 25 децембра 1946, на Коларчевом универзитету.

**О НАРОДНОЈ
ОМЛАДИНИ**

88

За

Омладинско издавачко
предузеће

НОВО ПОКОЛЕЊЕ

Отшtamпала
у 18.000 прим. Кирилицом
штампарија „Омладина“
у Београду 1947

ЦЕНА 5.— ДИНАРА